

Vergaderjaar 2013–2014

27 565

Alcoholbeleid

Nr. 125

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 11 februari 2014

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 15 november 2013 met de reactie op de brief van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels m.b.t. verkoop door de Wereldwinkel van licht-alcoholische dranken (Kamerstuk 27 565, nr. 123).

De op 13 december 2013 toegezonden vragen en opmerkingen zijn, met de door de staatssecretaris bij brief van 10 februari 2014 toegezonden antwoorden, hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Neppérus

De griffier van de commissie,
Teunissen

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennisgenomen van de reactie van de staatssecretaris op de brief van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels met betrekking tot verkoop door de Wereldwinkel van licht-alcoholische dranken. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen. Wat is de trendmatige ontwikkeling van het volume van fair trade licht-alcoholische dranken in Nederland? Wat was het volume in 2012? Welk aandeel hiervan kwam voor rekening van Nederlandse Wereldwinkels? Via welke kanalen worden fair trade licht-alcoholische producten in Nederland verkocht? Wat was het volume per kanaal in 2012?

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met gemengde gevoelens kennis genomen van de reactie van de staatssecretaris op de brief van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels m.b.t. verkoop door de Wereldwinkel van licht-alcoholische dranken», en willen hem enkele kritische vragen voorleggen.

De leden van de D66-fractie stellen vast dat op grond van artikel 18 van de Drank- en Horecawet zwak-alcoholhoudende dranken alleen mogen worden verstrekt in winkels waarin in overwegende mate levensmiddelen, of tabak en aanverwante artikelen, of uitsluitend zwak-alcoholhoudende dranken, al dan niet tezamen met alcoholvrije dranken worden verkocht, of in warenhuizen met een levensmiddelenafdeling met een vloeroppervlakte van tenminste 15m² waarop een gevarieerd assortiment aan verpakte en onverpakte eetwaren wordt verkocht. Dit betekent dat Wereldwinkels, die slechts een klein oppervlak van hun winkel aan levensmiddelen (kunnen) besteden, geen zwak-alcoholische dranken meer mogen verkopen, terwijl grotere winkels, die dus meer vloeroppervlakte kunnen besteden aan levensmiddelen, wel alcohol mogen blijven verkopen. Graag willen deze leden weten waarop het besluit is gebaseerd dat de vloeroppervlakte van de levensmiddelenafdeling van een winkel minimaal 15m² moet bedragen om licht-alcoholhoudende dranken te verkopen? In hoeverre is er bij het ontwerp van het wetvoorstel onderzoek gedaan naar de gevolgen van de Drank- en Horecawet voor winkels met een vloeroppervlakte van de levensmiddelenafdeling van kleiner dan 15m²? Is in kaart gebracht welke retailers op grond van artikel 18 van de Drank- en Horecawet de verkoop van zwak-alcoholische dranken moesten staken? Zo ja, kan de staatssecretaris de uitkomsten hiervan toelichten? Zo nee, is de staatssecretaris bereid dit alsnog te doen?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet een uitzondering voor de verkoop van zwak-alcoholhoudende dranken bij Wereldwinkels onwenselijk vindt, omdat daarmee het aantal verkooppunten van de alcohol aanzienlijk wordt uitgebreid. Wereldwinkels verkopen echter al decennia alcohol, en het aantal winkels neemt niet toe. Kan de staatssecretaris toelichten waarom hij van mening is dat Wereldwinkels het aantal verkooppunten van alcohol «aanzienlijk» zou uitbreiden? Heeft de staatssecretaris onderzocht welke mogelijke precedentwerking een uitzondering voor Wereldwinkels voor andere retailers kan hebben? Zo nee, is de staatssecretaris bereid hier onderzoek naar te doen?

De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet graag een goede samenwerking wil tussen buitenlandse handel en ontwikkeling. De Wereldwinkel, waarvan de eerste ongeveer 45 jaar geleden in Nederland opende, is hier een mooi voorbeeld van. De Wereldwinkels verkopen diverse producten, zowel fair trade food- als non-foodproducten, ten gunste van producenten in ontwikkelingslanden. Ook de verkoop van

licht-alcoholische dranken, maakt hier deel van uit, en zorgt voor een substantieel deel van de omzet. Wereldwinkels bieden wijnboeren en arbeiders in ontwikkelingslanden toegang tot de wereldmarkt, en via deze handel een kans op ontwikkeling. De leden van de D66-fractie vragen dan ook of de staatssecretaris voor de beantwoording van de brief van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels overleg heeft gehad met de minister van Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Ook vragen deze leden of er bij het ontwerp van het wetsvoorstel een analyse gemaakt is van de gevolgen van de wet voor non-profitorganisaties en winkels die werken vanuit een ideëel belang, zoals Wereldwinkels. Zo nee, kan de staatssecretaris toelichten waarom hier niet voor is gekozen? De leden van de D66-fractie vragen tot slot of de staatssecretaris bereid is op korte termijn in gesprek te gaan met de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels om het probleem te bespreken, dat niet alleen de Wereldwinkels maar de gehele fair trade-branche en de producenten in ontwikkelingslanden treft, en te zoeken naar een oplossing.

Inbreng ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris in reactie op de brief van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels, die vragen of het mogelijk is om een uitzondering te maken voor de verkoop van licht-alcoholische dranken via Wereldwinkels. Deze leden zijn geen voorstander van het maken van allerlei uitzonderingen op de Drank- en Horecawet. Wel hebben deze leden enkele vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen in de brief van de staatssecretaris dat het op grond van de Drank- en Horecawet alleen is toegestaan zwak-alcoholhoudende dranken te verstrekken in (wereld)winkels waar voornamelijk levensmiddelen worden verkocht. Kan er een inschatting gegeven worden hoeveel Wereldwinkels nog wel zwak-alcoholhoudende dranken mogen verkopen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen nadere toelichting op de toepassing van artikel 18 van de Drank- en Horecawet. De Wereldwinkel geeft in haar brief aan dat in dit artikel niet alle winkels gelijk worden behandeld: Door de vloeroppervlakte voor de levensmiddelen-afdeling als maatstaf te nemen worden per definitie kleine winkels, die zowel food- als non-foodproducten verkopen – zoals Wereldwinkels – uitgesloten van de mogelijkheid om licht-alcoholische dranken te verkopen, terwijl dit aan grotere winkels en warenhuizen wel is toegestaan. De oppervlakte van een afdeling van een winkel zegt echter niets over hoeveel producten deze beslaat en wat de impact daarvan is op de omzet. Wat is de reactie van de staatssecretaris hierop?

II Reactie van de staatssecretaris

De leden van de fracties van de PvdA, D66 en ChristenUnie van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben een aantal vragen gesteld naar aanleiding van mijn reactie van 13 december 2013 op de brief van de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels (LVWW) met betrekking tot de verkoop van zwak-alcoholhoudende dranken¹.

De leden van de fractie van de PvdA hebben gevraagd wat de trendmatige ontwikkeling van het volume van fair trade zwak-alcoholhoudende dranken in Nederland is en het volume totaal en per kanaal in 2012, waaronder het kanaal van de Wereldwinkels.

¹ Kamerstuk 27 656, nr. 123.

Het Nederlandse kennis- en adviescentrum voor burgerschap en internationale ontwikkeling (hierna: NCDO) doet jaarlijks onderzoek² naar het aankoopgedrag bij fairtrade³ levensmiddelen. Uit de gegevens van het NCDO blijkt dat in 2012 ruim 90% van alle fairtrade levensmiddelen via het supermarktkanaal worden afgezet en de rest via «overige aankoopplaatsen», waaronder Wereldwinkels en warenhuizen. De trend is dat het aandeel «overige aankoopplaatsen» afneemt, van 13,0% in 2009 naar 9,7% in 2012.

De totale omzet van Max Havelaar/fairtrade bedroeg € 38 miljoen, waarvan wijn en bier € 1,3 miljoen (4%) vertegenwoordigen. Er is een licht groeiende trend in de omzet van wijn en bier te zien.

De LVWW geeft aan dat jaarlijks ongeveer 250.000 flessen wijn afgezet worden met een waarde van ongeveer € 1,2 miljoen. Dat is 4% van de totale omzet van € 30 miljoen in 2012 van de 346 wereldwinkels, gemiddeld € 3.500 per winkel.

De leden van de fractie van D66 hebben gevraagd waarop het besluit van minimaal 15 m² vloeroppervlakte van de levensmiddelenafdeling gebaseerd is en of er bij het ontwerp van het wetsvoorstel onderzoek gedaan is naar de gevolgen van de Drank- en Horecawet voor winkels die daar niet aan voldoen.

De reden om een minimale vloeroppervlakte van 15 m² te hanteren staat beschreven in de Memorie van Toelichting op de wijziging van de Drank- en Horecawet⁴. Uit de evaluatie van de Drank- en Horecawet bleek dat sommige niet-levensmiddelenzaken (videotheken, drogisterijen, etc.) met een beperkt assortiment aan levensmiddelen of tabak ten onrechte meenden gerechtigd te zijn alcohol te verkopen. Daarom is voorgesteld het tweede lid van artikel 18 van de Drank- en Horecawet aan te passen. Overigens geldt naast de eis van het minimale vloeroppervlak nog steeds de eis dat er een gevarieerd assortiment aan verpakte en onverpakte eetwaren verkocht wordt.

Het wetsvoorstel is voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten (ACTAL), waarop ACTAL advies heeft uitgebracht over de berekening van de te verwachten administratieve lasten voor bedrijven, paracommerciële instellingen en ongeorganiseerde burgers.

De uitkomsten van het advies van ACTAL en de berekening zijn opgenomen in de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Drank- en Horecawet⁵. Er is geen specifieke berekening uitgevoerd naar de gevolgen van de invoering van een minimale vloeroppervlakte, aangezien de verkoop van alcohol door sommige niet-levensmiddelenzaken onrechtmatig was. Dat maakte en maakt een onderzoek overbodig. De verkoop van alcohol door niet-levensmiddelenzaken betekende een aanzienlijke en ongewenste uitbreiding van het aantal verkooppunten van alcohol.

Ik heb geen specifieke analyse gemaakt van de gevolgen voor non-profitorganisaties en winkels die werken vanuit een ideëel belang. Uit de beantwoording van de vragen van de leden van de fractie van de PvdA blijkt bovendien dat de verkoop van zwak-alcoholhoudende dranken geen substantieel deel uitmaakt van de omzet van de Wereldwinkels.

Uiteraard ben ik bereid om in gesprek te gaan met de LVWW, maar ik zie geen grond een uitzondering te maken op het minimale vloeroppervlak voor de Wereldwinkels, aangezien dit zal leiden tot verzoeken van dezelfde strekking van andere niet-levensmiddelenzaken. Op grond van jurispru-

² Zie http://issuu.com/is-magazine/docs/ncdo_onderzoeksreeks_11_fairtrade/1?e=2006164/4242472

³ Producten die met keurmerk Fairtrade of Max Havelaar en/of door Fair Trade Original op de markt zijn gebracht

⁴ Kamerstuk 32 022, nr. 3.

⁵ Kamerstuk 32 022, nr. 3.

dentie⁶ is het niet toegestaan onderscheid te maken tussen verschillende zwak-alcoholhoudende dranken, anders dan op het alcoholgehalte. Dat betekent dat als de Wereldwinkels eenmaal bier en wijn zouden mogen verkopen, zij alle soorten bier en wijn mogen verkopen, ongeacht de aard en herkomst van deze producten.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen naar een inschatting hoeveel Wereldwinkels nog wel zwak-alcoholhoudende dranken mogen verkopen. Ik heb hier geen gegevens over, maar ik verwacht dat alleen de grotere Wereldwinkels mogelijk kunnen voldoen aan de minimale vloeroppervlakte van 15 m².

Ten tweede vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie mijn reactie op de stelling dat het oppervlak van een winkelfdeling niets zegt over hoeveel producten deze beslaat en wat de impact ervan is op de omzet. Naast de minimale vloeroppervlakte-eis geldt ook de voorwaarde dat een gevarieerd assortiment aan verpakte en onverpakte eetwaren verkocht wordt in de betreffende levensmiddelenafdeling van een warenhuis. Naar mijn mening zijn deze twee eisen voldoende om te kunnen waarborgen dat er geen ongewenste toename van verkooppunten van alcohol komt. Schapruijmt is namelijk te duur om inefficiënt gebruikt te worden.

⁶ Artikel 28 van het EG verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap